

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Diluuntur fundamenta contrariæ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

ad cognoscendum. At eo ipso, quod scientia habitualis sit collectio plurium specierum, non potest non esse diuisibilis.

38 Obiiciunt tamen Thomistæ B. Thomam 1. 2. quæst. 54. art. 4. corp. ubi sic ait: *Si igitur consideremus habitum secundum ea, ad quæ se extendit, sic inueniemus in eo quamdam multipliciter: sed, quia illa multipliciter est ordinata ad aliquid unum, ad quod principaliter respicit habitus; inde est, quod habitus est qualitas simplex, non constituta ex pluribus habitibus, etiam si ad multa se extendat? non enim habitus se extendit ad multa, nisi in ordine ad unum, à quo habet unitatem.* Et ad 3. paulo inferius sic fatetur: *ille, qui in aliqua scientia acquirit per demonstrationem scientiam, conclusionis unius, habet quidem habitum, sed imperfecte, cum vero acquirit per aliquam demonstrationem scientiam conclusionis alterius, non aggeneratur in eo alius habitus, sed habitus, qui prius inerat, fit perfectior, utpote ad plura se extendens.*

39 Respondeo, B. Thomam in priori testimonio agere de diuersitate solius obiecti materialis, & ab ea negare habitum diuersificari. Primo, quoniam agit de diuersitate, & multiplicitate, quæ sit in ordine ad unum, ex quo habet unitatem, subaudi habitus: at ea multipliciter est obiectorum materialium, quæ quidem referuntur ad unum obiectum formale, unde potissime desumitur unitas habitus. Secundo, quia loquitur de multiplicitate, quæ sit in ordine ad unam specialem rationem obiecti, ut paulo ante tradidit: sed specialis ratio obiecti est obiectum formale speciem tribuens habitui: loquitur ergo de multiplicitate obiectorum materialium, quæ ad idem formale habitudinem importent. Tertiò, quia disputat de multiplicitate, ac diuersitate, quæ sit ordinata ad aliquod unum, ad quod principaliter respicit habitus: atqui ea multipliciter est solius obiecti materialis. Denique, quoniam habitum eodem modo indiuisibilem affirmat; quo singulæ virtutes Cardinales indiuisibiles sunt, ut ex secundo argum. illius articuli, & eius responsione claret: sed virtus Cardinalis, qualiscunque sit, non est eadem indiuisibilis circa diuersa obiecta formalia, sed pro diuersitate obiectorum formalium plures habet partes subiectiuas, seu potentiales idem igitur de Dialectica, & quauis alia facultate habituali dicendum: minor probatur ex eius verbis ibidem: *ad secundum dicendum, quod partes, quæ singulis virtutibus Cardinalibus assignantur, non sunt partes integrales, ex quibus constituitur totum, sed partes subiectiuæ, seu potentiales.* Quibus verbis circa diuersa eius obiecta formalia negat solas partes integrales propriè sumptas, quarum una alteri physice vnita sit, quod etiam à nobis inferius est statuendum, non verò partes subiectiuas specie diuersas, quales sunt homo, & leo comparatione animalis in communi.

40 In posteriori testimonio censeo, B. Thomam non negare productionem noui habitus in eo, qui proficit in aliqua scientia, sed solam unionem noui habitus cum præcedente, quam aggeneratio postulat. Vel fortasse tantum vult, eundem indiuisibilem habitum alicuius principij posse mediare quodammodo deferuire diuersis specie conclusionibus, videlicet, si cum diuerso principio, seu præmissa habituali coniugatur: hoc autem nobis quid obstat?

CAPVT IV.

Diluuntur fundamenta contraria sententia.

41 ID est eius, iuxta quam certitudo, & euentia totalis cuiusvis facultatis est simplex, & indiuisibilis qualitas. Eam autem sententiam tuentur Caietanus 1. 2. quæst. 54. art. 4. Medina, & Conradus ibidem: Capreolus item in prologo sententiarum quæst. 3. quamuis cum quadam moderatione, & supposito, quod habitus distinguatur à coordinatione specierum impressarum, Sotus etiam in Log. quæst. 2. proæmiali, licet ibi contrariam opinionem non diffiteatur esse probabilem, Flandria 6. metaph. quæst. 7. art. 3. Soncinas etiam 6. metaph. quæst. 9. Ioannes à S. Thoma in log. quæst. 27. art. 2. Ferrariensis 1. contra gent. cap. 56. ac ceteri ferè Thomistæ. Insuper Henricus quodlib. 9. quæst. 4. Egidius Roman. 2. part. prolog. quæst. 2. aliique plerique antiquorum ante Scoti tempora. Ex nostris Vasquez. 1. part. quæst. 1. art. 4. disp. 9. cap. 1. Valentia. 1. 2. disp. 4. quæst. 6. punct. 3. Rubius in log. quæst. 4. proæmiali.

42 Arguunt autem primo: Eadem indiuisibilis potentia ad plura obiecta formalia specie diuersa se extendit v.g. visus ad albedinem, ingredinem, &c. sensus internus ad obiecta omnia exteriorum, intellectus ad scientiarum omnium obiecta formalia, & voluntas ad cunctarum virtutum: ergo, si quid valet æquitas rationis, idem indiuisibilis habitus ad obiecta formalia specie diuersa porrigi poterit, atque adeo, quamuis dialectica habitualis, aliæ quævis facultas obiecta plura, ac specie differentia formaliter respiciat, adhuc nulla non censeretur potest indiuisibilis habitus.

43 Verum à potentia ad habitum non rectè arguitur. Illa namque dat simpliciter posse, & perfectius, ac eminentius continet actus, quam eos cohibet habitus, qui solum dat facile posse: unde potentia vniuersalior est, & plures actus specie diuersos complectitur, quam habitus: connaturalius enim est, & quod aiunt, de facto ita contingit, ut perfectior concursus sit etiam vniuersalior, & ad plura se fundat: qua ratione Angelus superior, qui in modo cognoscendi perfectior est, habet species vniuersaliores, & plura cognoscit obiecta, quam Angelus inferior: Proinde quamuis potentia ad plura obiecta formalia sese extendat, idem de habitu asserendum non est. Rursus id displicet in superiori argumento, quod similiter concludi posset, habitum esse irremissibilem, & minimè intensibilem, sicut potentia est intensio- nis, & remissionis incapax: Secundo, habitum per actus acquiri non posse, sicut per eos potentia non comparatur: Tertiò, oppositos actus non exposcere contrarios habitus, sicuti non postulant oppositas potentias, à quibus nascantur: Quarto, eundem habitum scientificum se extendere ad obiecta omnium scientiarum, sicut ad ea se porrigit idem intellectus; & eundem habitum voluntatis ad omnes eius actus, seu studiosos, seu vitiosos, quemadmodum eos eadem voluntas elicit.

44 At dices, hoc postremum non sequi: quoniam habitus est medius inter potentiam, & actum: unde, nec vni obiecto formali astringendus est, sicut actus, nec ad tot obiecta formalia extendendus, sicut po- tentia;

rentia; sed partim ad vniuersalitatem vnius, & partim ad limitationem alterius debet accedere. Contra tamen sic disputo: licet habitus sit medius inter potentiam, & actum, æque tamen intensibilis, & remissibilis est, atque actus, & æque contrarietatis, siue oppositionis, generationis, & corruptionis capax est, ac actus: quamquam igitur sit medius inter potentiam, & actum, specificari poterit, non minus, quam actus ab vno obiecto formali. Præterea, tamen si habitus ab vno solo obiecto formali speciem sumat, adhuc medius inter potentiam, & actum incedet, ita vt, nec tam vniuersalis sit, quam potentia, nec tam limitatus, atque actus. Ea non obstante hypotesi, esse minus vniuersalem potentiam, indubitatum est: esse magis vniuersalem actum, constat; siquidem actus pro varietate solius obiecti materialis distinctus, ac multiplex est, cum tamen idem indiuisibilis habitus plura obiecta materialia complectatur.

45 Arguunt secundò, & superius confirmant argumentum. Habitus est quædam potentia: hæc ergo cum sit vna, & indiuisibilis comparatione diuersorum obiectorum formalium, talis certe esse poterit habitus: proinde quævis facultas totalis, &c. Antecedens est Platonis in Dialog. 5. de Republ. vbi sic ait: *Vtrum scientiam potentiam quandam esse dicis? an in genus aliud refert? potentiam, & omnium profecto validissimam. Opinionem vero, potentiamne, an aliud quidpiam esse dicemus? potentiam certe, nam quo opinari possumus non aliud est, quam opinio.* Respondeo potentiam naturalem, & non acquisitam vilo actuum exercitio distingui quidem ab habitu, vt docent omnes Philosophi cum Aristotele in prædicam. cap. 8. de qual. Quo circa quamuis id genus potentia sit indiuisibilis, & vna intuitu plurium obiectorum formalium, haudquaquam sequitur, hoc ipsum dicendum esse de habitu. Plato autem duntaxat vult habitum scientia, & opinionis esse potentiam acquisitam, quia videlicet iis possumus scire, & opinari: proinde cum non constet, huiusmodi potentiam esse vnam simplicem qualitatem respectu plurium obiectorum specie differentium, haud est, quod talis sit habitus.

46 Arguunt tertio. Virtus est indiuisibilis habitus contemplatione diuersorum obiectorum formalium: ergo & scientia: consequentia patet, tum æquitate rationis, tum etiam, quia Aristoteles in Ethicis scientiam recenset inter virtutes, sin minus voluntatis, at certe intellectus: Antecedens suadet ex Richardo Victorino tract. exceptionum. cap. 4. in hæc verba: *Virtus est habitus animi in modum naturæ rationi consentaneus: vbi expendenda est particula instar naturæ: nam ea fieri videtur, virtutem haud secus se porrigere ad plura obiecta formalia, atque facit naturæ, cui superuenit.* Respondeo, eiusmodi particulam non significare eam virtutis extensionem, sed, quod illa, sicut & quiuvis alius habitus, æmuletur quodammodo naturæ stabilitatem: Quamobrem postea sic ait Victorinus loco nuper citato; *est autem habitus qualitas veniens per applicationem subiecti difficile mobilis.*

47 Arguunt quartò. Mytheria fidei nostræ non minus differunt, quam obiecta dialecticæ verbi gratia: siquidem vti ad hanc spectant omnia entia quantumcunque differentia, quatenus artificiose cognoscibilia, siue scibilia sunt, ita ad fidem diuinam attinent omnia entia quantumcunque diuersa, prout supernaturaliter credibilia à nobis, & à Deo reuelabilia sunt. Atqui omnia mytheria fidei ad

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

eundem indiuisibilem habitum supernaturalem fidei spectant: igitur, & obiecta omnia dialecticæ ad eundem indiuisibilem habitum naturalem pertinebunt. Quæ autem dialecticæ, eadem est in præsentia cuiusvis alterius scientiæ totalis ratio, vt multoties animaduersum.

48 Missis aliorum solutionibus, si res penitus consideretur, par est ratio habituum naturalium, & supernaturalium, quoad vtrorumque vnitatem, & multipliciter. Nam habitus fidei diuinæ tantum respicit obiecta materialia specie diuersa, non vero formalia, haud secus, ac habitus naturalis: siquidem mytheria credita specie diuersa tantum sunt obiecta materialia fidei diuinæ; & prima veritas reuelans est eadem comparatione omnium actuum fidei, quos formaliter mouet, & specificat: quanquam enim reuelatio sit diuersa speciei pro diuersitate eorum, quæ reuelantur; ea tamen diuersitas per accidens se habet respectu actus fidelis: & hunc reuelatio prout præcisa ab iis differentiis mouet. Rursus secundò respondeo, quamuis habitus supernaturalis ad obiecta formalia specie diuersa se extenderet, quod recentiores nonnulli existimant censentes, actum fidei quandoque habere pro motiuo veracitatem Dei in dicendo, quandoque eius fidelitatem in promittendo, modò eius omnipotentiam, modò sapientiam, quæ sunt attributa diuersa, adhuc latum foret inter habitus naturales, & supernaturales discrimen. Etenim habitus supernaturales non dant tantum facile posse, sicut naturales, sed simpliciter posse ad instar potentia, cui infunduntur: quamobrem ad obiecta formalia specie diuersa eorum aliquis extendi poterit sicut potentia, quamuis nullus habitus naturalis non sit vni, & eidem obiecto formali illigatus.

49 Arguunt quinto. Dialectica verbi gratia est vna scientia: ergo vnus habitus: ergo vna qualitas. De antecedenti haud potest esse ambiguitas vlla. Duæ vero consequentiæ sunt satis legitimæ, cum sint ab inferiori ad superius affirmatiuè in hunc modum; est vnus homo: ergo vnum animal: ergo vnum viuens. Respondeo si sermo sit de Dialectica partiali, quæ verè Dialectica dicitur, sicut quælibet aquæ pars absolute nuncupatur aqua, certè quemadmodum cum distinctione reali, & diuersitate specifica vnus animalis ab alio coheret vnitas generica animalis in communi; ita cum distinctione reali, & diuersitate specifica habituum Dialecticæ, videlicet partis Analiticæ, Topicæ, Sophisticæ, definitiuæ, diuiniuæ, &c. coherere poterit vnitas generica logicæ in communi, prout ab eis abstrahitur: qua ratione prudentia, cum sit vna virtus, plures tamen partes subiectiuas specie diuersas cohibet, vt rectè explicat B. Thomas 2. 2. quæst. 49. & seq. Vnde ad formam argumenti aio: logica sicut est vna scientia, ita & vnus habitus, ac vna qualitas vnitatis generica, quæ plures habitus non excludit, sed potius postulat; non verò vnitatis individuali, aut specifica, de quibus controuersia.

50 Sin autem de Dialectica totali sermo sit; vti cum vnitatis specifica hominis verbi gratia & individuali, ac numerica Petri non repugnat, quod materia, & forma specie, ac numero diuersis constent, ita cum vnitatis specifica, & numerali Dialecticæ habitualis adæquatæ, quæ sola ferè semper Dialecticæ absolute sumptæ vocabulum vendicat, haudquaquam est impossibile, aut repugnans, quod habitibus distinctis, ac

Qq 3 diuersis,

diuersis, siue dissimilibus cohaereat: siquidem unitas numerica, & indiuidualis haud excludit partes actuales vllas, sed tantum partes subiectiuas ac potentiales, nec has etiam, nisi sint specie diuersae eliminat unitas specifica specie specialissima. Atqui contemplatione Dialecticae totalis, eius habitus sunt partes tantum actuales, non vero potentiales, numero, aut specie diuersae, cum de his illa nequeat praedicari: eorum ergo multiplicitas, quanta quanta sit, illius unitati, siue specificae, siue etiam indiuiduali nullum importare poterit prauiudicium.

51 Arguunt denique sexto: Omnia obiecta metaphysica cadunt sub eadem abstractionem à materia indiuidua, sensibili, & intelligibili; & omnia obiecta Mathematica sub eadem abstractionem à materia sensibili, & indiuidua, non tamen intelligibili; ac tandem omnia obiecta Physica sub eadem abstractionem à materia indiuidua, non vero intelligibili, aut sensibili. Quare igitur harum scientiarum est vnus simplex habitus in ordine ad omnia obiecta, quae respicit: ac proinde idem de quacunque alia facultate dicendum.

52 Respondeo: nec eadem abstractio à materia eundem indiuisibilem habitum, nec diuersa abstractio diuersum, ac multiplicem specificat habitum, vt obiecto contendit. Primò, quia unitas, & diuersitas habituum sumitur ab unitate, & diuersitate obiectorum formalium vt cap. i. fusè explicatum; sed Metaphysica, & quæuis alia facultas sub eadem abstractione à materia diuersa principia, & obiecta formalia respicit. Secundò, quoniam actus intellectus, quos habet prae obiecto formali Dialectica, & voluntatis actus, qui scientiae morali formaliter obiectantur, sub eadem cadunt abstractionem à materia sensibili, intelligibili, & indiuidua: & tamen ad diuersos habitus, & quod plus est, ad diuersas attinent scientias. Tertio, quia Deus, & Angelus diuersam sortiuntur abstractionem, cum alter ab omni compositione abstrahat, alter verò ex subsistentia, & natura componatur, atque adeo alter altero simplicior, & immaterialior sit vt vel etiam faterentur Thomistae, qui Deo gradum quandam immaterialitatis assignant ad quem euehi possit nulla res creata: sed Deus, & Angelus iuxta illos, ea diuersa abstractione non obstante, ad eundem indiuisibilem habitum metaphysicam spectant. Quarto denique, quia,

53 Triplex illa abstractio triplicis scientiae specificatiua, si suis examinetur momentis, minimè subsistit. Nam Physica non abstrahit à materia indiuidua, cum de hoc numero sole, de his singularibus caelis, de horum numero astrorum, ac siderum cursu, situ, & positura plura demonstret. Mathematica item aliqua ex parte abstrahit à materia, non solum sensibili, & indiuidua, verum etiam intelligibili, cum numeros substantiarum separatarum non minus, quam rerum materialium tractet. Metaphysica quoque non abstrahit vnde quaque à materia sensibili, & intelligibili: siquidem immaterialitatem Dei, & Angelorum considerat, quae consideratio est cum materialitatis consideratione coniuncta.

CAPVT V.

Alia aduersus nostram sententiam solvuntur argumenta.

54 Hactenus pro Thomistica sententia fermè Thomisticis, & communibus argumentis actum. Alia adiicio, si cui fortè maiorem difficultatem ingerant. Primum sit. Non debet esse tanta diuersitas inter habitus, actusque, quanta est inter eorum obiecta formalia: quamuis igitur haec distinguantur, & etiam specie differant, non propterea actus, & habitus, aut distingui, aut specificè differre debent, ac proinde licet obiecta formalia Dialectica (par autem est ratio cuiusvis alterius facultatis) numero, & specie differant verbi gratia definitio, & demonstratio, tamen actus, & habitus hinc demonstrandi, & illinc definiendi, nec numero nec specie diffidebunt, vt vt logica ambos complectatur. Antecedens probatur. Inter virtutes Theologales, & morales non est tanta diuersitas, quanta est inter eorum obiecta formalia Deum videlicet, & creaturam, cum inter Deum, & creaturam sit infinita distantia, & inter has, & illas virtutes solum finita; & cum illa vniuocè, & genericè conueniant, Deo verò, & creaturae nulla ratio generica, aut etiam vniuoca vtrique communis sit, vt fert communior opinio. Confirmatur, & declaratur. Non crescit perfectio actus ex perfectione obiecti proportionem Arithmetica, aliàs visio Dei futura esset infinita perfectionis, ac tantundem excederet visionem obiecti creati, quantum Deus ipsum obiectum creatum exuperat: similiter ergo non crescit diuersitas actuum, & habituum ex diuersitate obiectorum, ita vt aequè diuersi sint actus, aut habitus inter se, ac mutuo sunt diuersi in quae feruntur obiecta formalia.

55 Respondeo: haud debet esse in omni euentu tanta diuersitas inter actus, habitusque, quanta est inter eorum obiecta formalia, quando possibilis est minor diuersitas, quam, & non maiorem actus, & habitus inter se postulent. Cum ergo inter virtutes morales, & Theologales possibilis sit minor diuersitas, quam ea, quae visitur inter Deum, & creaturam, eò, quod haec summa sit, ea minor diuersitas inter illas virtutes, necessario concedenda est, propterea quod summa diuersitatis, ac distantiae sint incapaces, videlicet, quia ex aequo creaturae. At quando non est possibilis minor diuersitas, quam illa, quae reperitur inter obiecta formalia, propterea quod ea specifica specie atoma, & specialissima, tunc debet esse tanta diuersitas inter actus, ac habitus aliquos, quanta est inter obiecta formalia: siquidem haec vbi specie differant, aliquam diuersitatem in habitus refundunt, supposita habituum distinctione, quae est omnis diuersitatis, seu dissimilitudinis radix: sed non possunt refundere minorem diuersitatem ea, qua ipsamet differunt, eo, quod haec sit specifica specie atoma, vt supponitur; vnde aequalem refundere debent. Quamobrem mirandum non est, si pro diuersitate specifica, & atoma obiectorum formalium habitus Dialectica, & alterius cuiusque facultatis non numero tantum, sed etiam specie differant.

56 Argumentor secundo. Eadem indiuisibilis facilitas actualis, siue quae in actu, non in habitu consistit, ad actus ex obiecto formali specie diuersos faciliat proximi